

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Makroekonominės prognozės

2025 m. kovas

Turinys

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2025 m. kovo 12 d.

Pastarųjų dešimtmečių aukštumas pasiekęs neapibrėžtumas slopina pasaulio ekonomikos augimą. |

2025 m. pasaulio ekonomika įžengė su dideliu netikrumu dėl ateities. Sunkiai nuspėjami sprendimai dėl prekybos politikos, valdžios finansų ir geopolitinių konfliktų lėmė, kad įvairūs netikrumo rodikliai pakilo iki rekordinių aukštumų. Toks netikrumas dėl ekonomikos raidos ateities veikia tiek įmonių, tiek namų ūkių sprendimus. Itin didelių lūkesčių pasikeitimas stebimas JAV. Dar praėjusių metų pabaigoje įmonės JAV ekonomikos raidą vertino itin optimistiškai, o naujausi vasario mėn. pirkimo vadybininkų indekso duomenys rodo pastebimai pesimistiškesnius lūkesčius dėl tolesnės ekonomikos raidos. Optimistiškesnių nuotaikų nedaug ir euro zonoje. Jos ekonomikos augimas, nors ir palengva atsigauja, šiais metais bus pastebimai mažesnis už ilgalaikį vidurkį. Tokioms euro zonos ekonomikos raidos tendencijoms didelę įtaką turi didžiausios euro zonos ekonomikos – Vokietijos – sunkumai. Naujausi vertinimai reikšmingesnio šios ekonomikos atsigavimo leidžia tikėtis tik kitais metais. Tai labiausiai sietina su šiuo metu Vokietijos pramonės patiriamais struktūriniais iššūkiais ir sumažėjusiu konkurencingumu pasaulinėse rinkose. Nerimas dėl JAV ekonomikos raidos ir euro zonos ekonomikos sunkumai ribos išorės paklausos Lietuvos eksportuojamoms prekėms ir paslaugoms augimą. Ji prognozuojama laikotarpiu tebebus mažesnė nei dešimtmetį prieš COVID-19 pandemiją.

Lietuvos ekonomika ir toliau yra atspari. Praėjusių metų antrąjį pusmetį Lietuvos ekonomikos ketvirtinė plėtra vėl priartėjo prie ilgalaikio plėtros tempo. Labiausiai prie šio atsigavimo prisideda vis labiau atsigaujantis namų ūkių vartojimas. Jis 2024 m. paskutinį ketvirtį buvo 4,9 proc. didesnis nei prieš metus ir reikšmingai viršijo pastarojo dešimtmečio vidurkį. Labiausiai prie tokios namų ūkių vartojimo raidos prisideda atsigaujantis trumpalaikio vartojimo prekių ir toliau augantis paslaugų vartojimas. Kito vidaus paklausos veiksnio – investicijų – raida buvo mažiau palanki. Po spartaus augimo 2021–2023 m. praėjusiais metais investicijos sumenko. Tiesa, jų apimtis, palyginti su šalies bendruoju vidaus produktu (BVP), tebėra istoriškai aukšto lygio. Pastarųjų ketvirčių investicijų raidą labiausiai varžo sumenkusios investicijos į gamybos priemones. Nededėjusios investicijos neapribojo eksporto raidos. Nors dėl mažėjusio mineralinių produktų eksporto ir reeksporto bendras šalies eksportas sumenko, tačiau jau pusmetį reikšmingai didėja didesnę pridėtinę vertę kuriantis nemineralinių produktų lietuviškos kilmės eksportas. Tai ypač pasakytina apie chemijos pramonės produktų ir plastikų eksportą, tačiau augo ir inžinerinės pramonės, medienos ir baldų pramonės produktų eksportas.

Auganti ekonomika didina užimtumą ir mažina nedarbą. Lietuvoje trečius metus iš eilės didėjant gyventojų skaičiui, į darbo rinką įsilieja vis daugiau darbuotojų. Praėjusių metų pabaigoje užimtųjų skaičius buvo bene didžiausias nuo duomenų skelbimo pradžios (1995 m.). Labiausiai prie užimtųjų augimo prisidėjo valdžios sektoriaus veiklos¹, informacija ir ryšiai, pramonė. Darbo jėgai reikšmingiau nepakitęs, augantis užimtųjų skaičius mažina nedarbą. Po metų pertraukos praėjusių metų paskutinį ketvirtį nedarbo lygis vėl buvo žemesnis nei 7,0 proc. Nedarbo lygiui pastebimiau sumažėjus, galimybės į užimtųjų gretas įtraukti vis daugiau asmenų senka, vis didesnę dalį bedarbių sudaro ilgą laiką darbo neturintys asmenys, kuriems vėl įsidarbinti yra sudėtingiau. Ilgalaikių bedarbių dalis, palyginti su visais bedarbiais, 2024 m. pabaigoje buvo bene didžiausia nuo 2015 m. Vėl mažėjantis nedarbo lygis didina spaudimą darbo atlygiui. Bene dvejus metus lėtėjęs, praėjusių metų antrąjį pusmetį darbo užmokesčio augimas stabilizavosi: privačiame sektoriuje ties maždaug 9,0 proc., valdžios sektoriuje dėl sparčiai didinamų atlyginimų švietimo ir sveikatos sektoriaus darbuotojams – ties 14 proc. metiniu augimo tempu. Pakylėtam darbo užmokesčio augimui šiek tiek tvarumo suteikia atsigaujantis darbo našumo augimas. Jis praėjusių metų paskutinį ketvirtį vėl viršijo pastarojo dešimtmečio vidurkį. Vis dėlto kol kas darbo sąnaudos tebeauga daugiau nei visa sukuriama nominalioji pridėtinė vertė, o tai reiškia, kad vis didesnę pridėtinės vertės dalis atitenka dirbantiems. Tai didina spaudimą kainoms ir tebeblogina mažiau pažangių įmonių konkurencingumą.

¹ Viešasis valdymas ir gynyba; švietimas; žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas (EVRK O, P, Q veiklos).

Prognozuojama, kad Lietuvos ekonomikos plėtra šiais metais dar labiau sustiprės, tačiau yra reikšmingų rizikų, kurios gali lemti pastebimai kitokią ekonomikos raidą. Praėjusiais metais ekonomika išaugo 2,7, šiemet ji turėtų padidėti 2,9 proc. ir panašiu tempu kilti vėlesniais metais. Prie tokios ekonomikos raidos prisidės tiek vidaus paklausa, tiek prekių ir paslaugų eksportas. Eksporto raidai didžiausią įtaką darys palengva didėianti lietuviškų prekių ir paslaugų paklausa prekybos partnerių rinkose. Auganti eksporto apimtis ir vis daugiau panaudojami gamybos pajėgumai turėtų paskatinti privačiojo sektoriaus investicijų atsigavimą. Investicijų raidą taip pat palankiai veiks menkstantis anksčiau griežtintos pinigų politikos poveikis ir Europos Sąjungos (ES) paramos fondų srautai. Augant šalies ekonomikai, darbo jėgos paklausa ir toliau bus nemenka, o atlygio darbuotojams augimas – pakylėtas. Jau netrumpą laiką pajamoms augant daugiau už vartojimo išlaidas, namų ūkiai turės nemenkų galimybių sparčiau didinti vartojimą. Vis dėlto šiuo metu pasaulio geopolitinė padėtis yra labai neapibrėžta, JAV ir ES prekybos suvaržymai gali neigiamai paveikti Lietuvos ekonomiką, o poveikio mastas priklausys nuo prekybos politikos sprendimų. Šalies ekonomikos raidai reikšmingą įtaką gali turėti ir Lietuvos Vyriausybės sprendimai. Priemonių pasirinkimas, pavyzdžiui, siekiant užtikrinti šalies gynybos poreikių tinkamą finansavimą ar II pensijų pakopos reformos įgyvendinimas, gali tiek palankiai, tiek nepalankiai veikti šalies ekonomikos raidą trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu.

Beveik dvejus metus reikšmingiau nesikeitęs bendrasis kainų lygis šiemet didėja sparčiau. Atsitiesiant daugelio energijos išteklių ir kitų žaliavų kainoms bei ir toliau kylant sparčiai darbo užmokesčiui, spaudimas infliacijai didėja. Visa tai kartu su atsigaujančiu vartojimu ir nuo sausio mėn. padidintais mokesčiais lemia nuo šių metų pradžios pastebimiau padidėjusį bendrąjį kainų lygį ir atitinkamai šoktelėjusią metinę infliaciją – ji sausio mėn. sudarė 3,4 proc. Kaip ir anksčiau, metinės infliacijos pokyčiams didžiausią įtaką daro energijos kainų raida. Ilgą laiką mažinamai veikusios metinę infliaciją energijos kainos dėl pabrangusių energijos išteklių ir padidintų mokesčių nuo sausio mėn. jau yra didesnės nei prieš metus. Maisto, įskaitant alkoholinius gėrimus ir tabaką, kainų augimas taip pat didėja veikiamas tiek pabrangusių maisto žaliavų ir importuotų maisto prekių, tiek padidėjusių akcizų alkoholiniams gėrimams ir tabakui. O paslaugų kainų augimas, palaikomas sparčiai kylančio darbo užmokesčio, reikšmingiau nesikeičia ir tebėra artimas 6 proc. Sparčiau už ilgalaikį vidurkį kylančios paslaugų kainos tebėra pagrindinis infliaciją lemiantis veiksnys. Darbo užmokesčio augimui reikšmingiau nemažėjant, prognozuojama, kad paslaugos tebebus pagrindinis infliaciją lemiantis veiksnys net ir padidėjus kitų grupių kainų augimui. Numatoma, kad rinkose šiemet daugelio energijos išteklių ir maisto žaliavų kainos vidutiniškai bus didesnės nei pernai², euro kursas – mažesnis, o darbo užmokestis kils nors ir šiek tiek lėtesniu, tačiau vis dar sparčiu tempu. Atsigavęs privatusis vartojimas ir daugiau nei pernai pakelti mokesčiai taip pat veiks infliacijos raidą. Atsižvelgiant į tai, prognozuojama, kad šiemet vidutinė metinė infliacija bus 3,3 proc., o kitąmet sumažės ir tiek 2026 m., tiek 2027 m. sudarys po 2,6 proc.

² Ypač dideliu augimu išsiskirs elektros ir dujų kainos, prognozuojama, kad jos bus atitinkamai trečdaliu ir beveik perpus didesnės nei pernai (ECB prielaidos, vasario 6 d. duomenys).

Numatoma Lietuvos ekonomikos raida

	2025 m. kovo mėn. prognozė ^a				2024 m. gruodžio mėn. prognozė			
	2024 ^b	2025 ^b	2026 ^b	2027 ^b	2024 ^b	2025 ^b	2026 ^b	2027 ^b
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)								
Vidutinė metinė infliacija pagal SVKI ^e	0,9	3,3	2,6	2,6	0,8	2,3	2,6	2,6
BVP defliatorius ^c	2,9	3,7	3,0	3,0	3,8	3,3	3,1	3,1
Darbo užmokestis	10,2	9,2	8,3	7,7	10,3	8,7	8,1	7,5
Importo defliatorius ^c	-1,3	2,3	2,3	2,1	-0,9	2,0	2,3	2,1
Eksporto defliatorius ^c	1,0	2,9	2,3	2,1	1,2	2,2	2,4	2,2
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)								
BVP ^c	2,7	2,9	3,0	3,0	2,4	3,1	3,1	3,0
Privačiojo vartojimo išlaidos ^c	3,7	4,1	3,7	3,7	3,0	3,7	3,7	3,7
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos ^c	1,1	0,4	0,1	0,1	0,4	0,0	0,0	0,0
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas ^c	-1,1	6,6	5,5	3,1	-2,3	6,1	4,8	4,4
Prekių ir paslaugų eksportas ^c	0,3	1,6	3,6	3,6	2,2	2,5	3,6	3,7
Prekių ir paslaugų importas ^c	0,5	3,0	4,5	4,1	0,5	3,5	4,4	4,4
Darbo rinka								
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	7,2	6,8	6,7	6,6	7,4	7,1	6,9	6,7
Užimtųjų skaičius (% , pokytis per metus) ^d	1,7	0,3	-0,3	-0,2	1,8	-0,1	-0,3	-0,3
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)								
Prekių ir paslaugų balansas	5,2	4,5	3,9	3,6	6,4	5,8	5,4	4,9
Einamosios sąskaitos balansas	2,1	1,3	1,1	0,5	3,2	3,0	2,4	1,9
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	3,7	3,6	2,8	1,3	4,3	5,2	4,2	2,6

^a Makroekonominių rodiklių prognozės parengtos remiantis tarptautinės aplinkos prielaidomis, sudarytomis pagal informaciją, paskelbtą iki 2025 m. vasario 6 d., ir kitais duomenimis bei informacija, paskelbta iki 2025 m. vasario 28 d.

^b Prognozė.

^c Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką.

^d Nacionalinių sąskaitų duomenys; užimtųjų skaičius apibrėžiamas pagal vidaus koncepciją.

^e Suderintas vartotojų kainų indeksas

© Lietuvos bankas

Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius

www.lb.lt

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

ISSN 2783-5561 (online)